

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

**Інститут чорної металургії ім. З. І. Некрасова
Національної Академії наук України**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Введено в дію наказом директора
від «14» 10 2024 р. № 56/1

Директор Інституту чорної
металургії ім. З. І. Некрасова НАН України

Олександр БАБАЧЕНКО

П О Л О Ж Е Н Н Я
про Центр колективного користування науковими приладами
Інституту чорної металургії ім. З.І. Некрасова НАН України

**м. Дніпро
2024**

1. Загальні положення

1.1. На заміну діючого Положення від 02.01.20218 року відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 703 від 21 червня 2022 року «Деякі питання центрів колективного користування науковим обладнанням» розроблено нову редакцію Положення, яке визначає основні засади Центру колективного користування науковим приладами Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України (далі – ЦККП ІЧМ НАН України) щодо:

- 1) створення, провадження та припинення діяльності ЦККП ІЧМ НАН України;
- 2) передачі, придбання (в тому числі за договором лізингу), обміну наукового обладнання, інструментів, приладів, інвентаря (далі – наукове обладнання) ЦККП ІЧМ НАН України;
- 3) урегулювання фінансових та матеріально-технічних питань, пов’язаних з діяльністю ЦККП ІЧМ НАН України;
- 4) надання ЦККП ІЧМ НАН України таких видів послуг:
 - надання доступу до наукового обладнання для проведення наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок (далі – дослідження і розробки);
 - проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання.

1.2. У цьому Положенні терміни вживаються у значенні, наведеному у Господарському кодексі України, Законах України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту».

1.3. ЦККП ІЧМ НАН України діє відповідно до Господарського, Цивільного та Бюджетного кодексів України, Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини в науковій та науково-технічній сферах, з урахуванням особливостей, передбачених цим Положенням.

1.4. Метою діяльності ЦККП ІЧМ НАН України є надання доступу до наукового обладнання для проведення досліджень і розробок вітчизняними та іноземними вченими відповідно до умов, визначених у регламенті доступу до наукового обладнання та користування ним.

До суб’єктів наукової та науково-технічної діяльності, яким можуть надаватися послуги ЦККП ІЧМ НАН України, належать наукові та науково-педагогічні працівники, студенти, магістри, аспіранти, ад’юнкти і докторанти, інші вчені, а також наукові установи, заклади вищої освіти, музеї, інші юридичні особи незалежно від форми власності, що мають відповідні наукові підрозділи, та громадські наукові організації.

Учасниками ЦККП ІЧМ НАН України є наукові установи та заклади вищої освіти, які уклали договір про спільну діяльність без утворення юридичної особи та без об’єднання вкладів (далі – договір про спільну діяльність) з метою оптимального використання наукового обладнання для проведення досліджень і розробок.

Замовниками послуги з проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання можуть бути суб’єкти наукової та науково-технічної діяльності, які не є учасниками ЦККП ІЧМ НАН України та з якими укладено договір про надання такої послуги.

1.5. Завданнями ЦККП ІЧМ НАН України є:

- 1) сприяння реалізації державних цільових наукових і науково-технічних програм та наукових (науково-технічних) проектів за визначеними пріоритетними тематичними напрямами досліджень і розробок;
- 2) заłatwлення студентів, магістрів, аспірантів та молодих вчених до виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт;
- 3) проведення спільних досліджень і розробок вітчизняними та іноземними науковими установами та закладами вищої освіти;
- 4) сприяння міжнародному науково-технічному співробітництву.

1.6. ЦККП ІЧМ НАН України відповідно до покладених на нього завдань забезпечує:

- 1) належне надання визначених у пункті 1 цього Положення послуг;
- 2) наявність кваліфікованого та компетентного персоналу, який забезпечує технічне обслуговування наукового обладнання, проведення регламентних та інших робіт на науковому обладнанні;
- 3) технічне обслуговування наукового обладнання, проведення регламентних та інших робіт на науковому обладнанні;
- 4) інформаційну, технічну, консультаційну, методичну, організаційну підтримку та супроводження регламентних та інших робіт на науковому обладнанні;

5) наявність плану проведення досліджень і розробок у ЦККП ІЧМ НАН України та графіка його роботи (у разі наявності заявок на проведення досліджень і розробок);

6) наявність і дотримання регламенту доступу до наукового обладнання та користування ним;

7) наявність інструкції щодо користування науковим обладнанням;

8) відкритий доступ до наукових даних, що отримані за рахунок державних коштів, та їх повторне використання, якщо це передбачено умовами відповідних договорів про надання послуг ЦККП ІЧМ НАН України, крім обмежень щодо захисту персональних даних, інформації, прав інтелектуальної власності, національної безпеки;

9) належне управління даними досліджень і розробок (дані, що отримані під час проведення досліджень і розробок, повинні зберігатися, архівуватися протягом визначеного періоду, а також бути доступними для перегляду та повторного використання);

10) дотримання правил етичної поведінки та академічної добroчесності учасниками ЦККП ІЧМ НАН України;

11) дотримання принципу гендерної рівності та принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

12) захист інформації, авторських та інших майнових і немайнових прав замовників послуг ЦККП ІЧМ НАН України на отримані результати, якщо це передбачено умовами відповідних договорів про надання послуг ЦККП ІЧМ НАН України на замовлення суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інших установ і організацій незалежно від форми власності.

ЦККП ІЧМ НАН України належить до суб'єктів дослідницької інфраструктури. ЦККП ІЧМ НАН України може надавати платні послуги в установленому законодавством порядку.

2. Утворення та організація діяльності ЦККП ІЧМ НАН України

2.1. ЦККП ІЧМ НАН України має власну назву, яка разом з положенням про діяльність ЦККП ІЧМ НАН України затверджується Комісією з питань модернізації парку наукових приладів та обладнання НАН України.

2.2. Засновником ЦККП ІЧМ НАН України є Інститут чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України. Наукове обладнання ЦККП ІЧМ НАН України згідно з переліком Додатку № 1 до цього Положення придбано за рахунок коштів державного бюджету. ЦККП ІЧМ НАН України створено, як структурний науковий підрозділ Інституту без окремого фінансування і без створення окремої юридичної особи, який підпорядковується безпосередньо дирекції Інституту й функціонує за допомогою фахівців двох матеріалознавчих відділів (відділ проблем деформаційно-термічної обробки конструкційних сталей, відділ термічної обробки металу для машинобудування).

2.3. Інформація про ЦККП ІЧМ НАН України (тип/марка наукового обладнання, основні технічні характеристики та напрями досліджень, які можна здійснити на таких приладах у відповідності до Додатку № 1) має міститись на веб-сторінці НАН України та Інституту.

2.4. Засновник ЦККП ІЧМ НАН України затверджує:

1) Положення про діяльність ЦККП ІЧМ НАН України;

2) стратегію розвитку ЦККП ІЧМ НАН України ;

3) перелік наукового обладнання, що може використовуватися під час виконання покладених на ЦККП ІЧМ НАН України завдань;

4) графік роботи ЦККП ІЧМ НАН України;

5) регламент доступу до наукового обладнання та користування ним.

2.5. ЦККП ІЧМ НАН України очолює керівник, який призначається на посаду за наказом директора Інституту.

2.6. Керівник ЦККП ІЧМ НАН України:

1) здійснює керівництво роботою ЦККП ІЧМ НАН України, несе персональну відповідальність за організацію діяльності ЦККП ІЧМ НАН України;

2) організовує діяльність ЦККП ІЧМ НАН України, в тому числі щодо взаємодії із суб'єктами надання послуг, вживає заходів щодо підвищення ефективності роботи ЦККП ІЧМ НАН України;

3) має право вносити пропозиції щодо внесення змін до кадрового складу та структури діяльності ЦККП ІЧМ НАН України;

4) координує діяльність працівників ЦККП ІЧМ НАН України, контролює якість та своєчасність виконання ними обов'язків;

5) організовує інформаційне забезпечення роботи ЦККП ІЧМ НАН України;

6) сприяє створенню належних умов праці у ЦККП ІЧМ НАН України, вносить пропозиції щодо матеріально-технічного забезпечення ЦККП ІЧМ НАН України;

7) забезпечує навчання працівників ЦККП ІЧМ НАН України;

8) здійснює інші повноваження, передбачені законодавством та Положенням про ЦККП ІЧМ НАН України.

2.7. Наукові установи та організації НАН України, які мають потребу в проведенні досліджень на науковому обладнанні ЦККП ІЧМ НАН України, два рази на рік до 15 січня і до 15 червня подають у письмовому вигляді до Відділення матеріалознавства НАН України заявки на кількість годин, строки та види досліджень, проведення яких потребує використання наукового обладнання ЦККП ІЧМ НАН України. Копії заявок надаються також до ЦККП ІЧМ НАН України з метою планування його роботи.

2.8. Керівник ЦККП ІЧМ НАН України не має права розпоряджатися науковим обладнанням, яке використовується на підставі договору про спільну наукову діяльність учасниками ЦККП ІЧМ НАН України.

2.9. Працівники ЦККП ІЧМ НАН України у разі неналежного виконання своїх обов'язків несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства України.

2.10. Бюро Відділення матеріалознавства НАН України за поданням директора Інституту затверджує загальний розподіл між замовниками робочого часу, відведеного для колективного користування науковими приладами ЦККП ІЧМ НАН України.

2.11. Директор Інституту своїм наказом, узгодженим з Відділенням матеріалознавства НАН України, визначає графік роботи ЦККП ІЧМ НАН України, встановлює необхідну кількість робочих змін з урахуванням режиму роботи Інституту та потреб вчених НАН України у використанні наукового обладнання. Використання часу роботи наукового обладнання реєструється в робочому журналі встановленої форми.

2.12. При плануванні часу роботи ЦККП ІЧМ НАН України виходить з такого розподілу: для роботи в одну зміну (8 годин робочого часу) 3 години надається для потреб Інституту, 3 години надається безкоштовно для замовників – інших наукових установ та організацій НАН України, 2 години надається для платного використання наукового обладнання ЦККП ІЧМ НАН України іншим установам, підприємствам та організаціям, які не перебувають у віданні НАН України, згідно з чинним законодавством.

2.13. При плануванні використання часу роботи наукового обладнання директор Інституту може застосовувати інші співвідношення використання робочого часу для власних потреб та платних послуг, однак час безкоштовного колективного користування науковим обладнанням ЦККП ІЧМ НАН України залишається незмінним, тобто 3 години при 8-годинному робочому дні.

2.14. Платні послуги з використанням наукового обладнання ЦККП ІЧМ НАН України для потреб інших замовників надаються згідно з чинним законодавством України.

2.15. Інститут забезпечує всі витрати, пов'язані з використанням наукового обладнання, що надано ЦККП ІЧМ НАН України.

3. Учасники ЦККП ІЧМ НАН України та порядок надання доступу до наукового обладнання для проведення досліджень і розробок

3.1. Учасники ЦККП ІЧМ НАН України укладають договір про спільну діяльність без утворення юридичної особи та без об'єднання вкладів.

3.2. Договір про спільну діяльність може містити відомості про склад учасників, їх права та обов'язки, пріоритетні напрями діяльності, їх повноваження та порядок прийняття ними рішень, порядок фінансування витрат за таким договором, порядок прийняття нових учасників та виходу із складу учасників, порядок припинення дії договору. Договір про спільну діяльність встановлює види робіт та послуг і перелік наукового обладнання, яке використовуватимуть учасники, строк їх

роботи у ЦККП ІЧМ НАН України та кошторис витрат за послуги з користування науковим обладнанням.

3.3. Умови договору про спільну діяльність, у тому числі координація спільних дій учасників або ведення спільних справ, правовий статус виділеного для спільної діяльності майна, покриття витрат та збитків учасників, їх участь у результатах спільних дій та інші умови визначаються за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено законодавством.

3.4. Учасники ЦККП ІЧМ НАН України мають право на доступ до наукового обладнання та отримання послуг з використання наукового обладнання відповідно до договорів про спільну діяльність та встановленого кошторису витрат за послуги з користування науковим обладнанням, який повинен включати витрати на оплату комунальних послуг у приміщенні, в якому розташований ЦККП ІЧМ НАН України, виплату заробітної плати працівникам ЦККП ІЧМ НАН України, які задіяні до виконання робіт, витрати на амортизацію наукового обладнання.

3.5. Доступ до наукового обладнання надається згідно з регламентом, що наведений у Додатку № 2 до цього Положення.

3.5. Доступ до роботи з науковим обладнанням надається працівникам ЦККП ІЧМ НАН України, які попередньо пройшли відповідне навчання та тренінги. Доступ до роботи з науковим обладнанням може надаватися учасникам ЦККП ІЧМ НАН України під наглядом фахівців з обслуговування наукового обладнання за умови їх безпосередньої участі у проведенні досліджень і розробок та поінформованості учасника ЦККП ІЧМ НАН України щодо правил роботи з науковим обладнанням. Правила роботи з науковим обладнанням внесені до інструкції щодо користування науковим обладнанням та встановлюються керівництвом ЦККП ІЧМ НАН України відповідно до технічного паспорта наукового обладнання.

3.6. Учасники ЦККП ІЧМ НАН України зобов'язані дбайливо ставитися до наукового обладнання. Недотримання учасниками ЦККП ІЧМ НАН України інструкції щодо користування науковим обладнанням може бути підставою для розірвання договору про спільну діяльність та виходу із складу учасників ЦККП ІЧМ НАН України. У разі пошкодження або знищення наукового обладнання учасник ЦККП ІЧМ НАН України зобов'язаний відшкодувати збитки ЦККП ІЧМ НАН України. Учасники ЦККП ІЧМ НАН України зобов'язані в наукових працях, опублікованих із використанням даних, отриманих на науковому обладнанні, робити посилання на інформацію про ЦККП ІЧМ НАН України.

3.7. Забезпечення доступу учасників ЦККП ІЧМ НАН України та замовників послуг з проведення досліджень і розробок до відкритих дослідницьких даних та їх описів здійснюється шляхом їх розміщення в електронних депозитаріях ЦККП ІЧМ НАН України або на інших локальних і мережевих інформаційних ресурсах.

3.8. Учасники ЦККП ІЧМ НАН України у разі неналежного виконання своїх обов'язків, визначених Положенням про ЦККП ІЧМ НАН України, договором про спільну діяльність та вимогами законодавства, несуть відповідальність згідно із чинним законодавством України.

3.9. Розмір заподіяної ЦККП ІЧМ НАН України матеріальної шкоди встановлюється:

1) у разі заподіяння ЦККП ІЧМ НАН України матеріальної шкоди за фактичними витратами;
2) на підставі даних бухгалтерського обліку виходячи з балансової вартості (собівартості) матеріальних цінностей (наукового обладнання) та вирахування нормального зносу згідно з установленими нормами;

3) за ініціативою однієї із сторін – шляхом проведення експертизи. Обов'язок щодо сплати вартості експертизи покладається на сторону, що ініціювала її проведення.

Заподіяні збитки відшкодовуються у повному обсязі.

У разі недосягнення згоди щодо розміру чи порядку відшкодування заподіяної шкоди спори вирішуються у судовому порядку.

4. Порядок надання ЦККП ІЧМ НАН України послуг з проведення досліджень і розробок із використанням наукового обладнання замовнику послуги

4.1. ЦККП ІЧМ НАН України може надавати послуги з проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання, яке перебуває в його розпорядженні, замовнику послуги.

4.2. Послуги з проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання ЦККП ІЧМ НАН України надаються замовнику на платній основі відповідно до договору про

проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання. Вартість послуг з проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання визначається засновником ЦККП ІЧМ НАН України.

4.3. Переважне право на користування науковим обладнанням надається учасникам ЦККП ІЧМ НАН України або замовникам послуг з проведення досліджень і розробок, які здійснюються на замовлення держави в межах пріоритетних напрямів науково-технічного та інноваційного розвитку ЦККП ІЧМ НАН України.

5. Порядок придбання (у тому числі за договором лізингу), передачі, обміну, наукового обладнання

5.1. Наукове обладнання передається, прибавається (у тому числі за договором лізингу), обмінюється ЦККП ІЧМ НАН України відповідно до чинного законодавства України.

5.2. ЦККП ІЧМ НАН України має право відмовляти у наданні послуг у разі, коли заплановане дослідження або розробка заборонені законодавством або можуть привести до виходу наукового обладнання із робочого стану, порушення правил користування науковим обладнанням або невиконання інших вимог, передбачених Положенням про ЦККП ІЧМ НАН України.

5.3. Науковому обладнанню (складовій частині наукового обладнання) в установленому порядку може бути надано статус наукового об'єкта, що становить національне надбання.

6. Фінансування, звітування та припинення діяльності ЦККП ІЧМ НАН України

6.1. Фінансове забезпечення діяльності ЦККП ІЧМ НАН України здійснюється за рахунок коштів отриманих, як оплата за надання послуг з проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання, та інших джерел, що не заборонені чинним законодавством України.

6.2. Інститут не менше одного разу на рік звітує про роботу ЦККП ІЧМ НАН України перед Науково-організаційним відділом Президії НАН України. В загальному річному звіті дані про роботу ЦККП ІЧМ НАН України відомості подаються Інститутом окремим розділом в паперовому та електронному вигляді до Науково-організаційного відділу Президії НАН України та до Комісії.

6.3. Бюро Відділення матеріалознавства НАН України в порядку контролю розглядає питання роботи ЦККП ІЧМ НАН України. У випадку нездовільної роботи ЦККП ІЧМ НАН України Відділення матеріалознавства НАН України може у встановленому цим положенням порядку порушити питання про звільнення керівника ЦККП ІЧМ НАН України, припинення діяльності ЦККП ІЧМ НАН України. Рішення про звільнення керівника ЦККП ІЧМ НАН України або припинення діяльності ЦККП ІЧМ НАН України оприлюднюється на офіційному веб-сайті засновника ЦККП ІЧМ НАН України протягом п'яти робочих днів з дня його прийняття.

7. Прикінцеві положення

7.1. Положення вводиться у дію з дня його затвердження наказом директора Інституту.

7.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться наказом директора Інституту.

Директор Інституту
чл.-кор. НАН України
д.т.н., с.н.с.

Олександр БАБАЧЕНКО

В.о. заступника директора
д.т.н., с.н.с.

Едуард ПАРУСОВ

Головний бухгалтер

Олена ГАВРИЛЕНКО

В.о. завідуючого ВКС

Ганна КОНОНЕНКО

Завідуючий ВТОМ

Едуард ПАРУСОВ